

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

7 DÉCEMBRE 2010

Proposition de résolution relative à la nomination de la commission administrative chargée de la surveillance des méthodes spécifiques et exceptionnelles de recueil des données par les services de renseignement et de sécurité

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INTÉRIEUR ET
DES AFFAIRES ADMINISTRATIVES
PAR
MME MAES

I. INTRODUCTION

La proposition de résolution, qui fait l'objet du présent rapport a été déposée au Sénat le 24 novembre et envoyée en commission le 25 novembre 2010.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2010-2011

7 DECEMBER 2010

Voorstel van resolutie betreffende de benoeming van de bestuurlijke commissie belast met het toezicht op de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE BINNENLANDSE ZAKEN EN VOOR DE
ADMINISTRATIEVE AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW MAES

I. INTRODUCTION

Het voorstel van resolutie, waarover voorliggend verslag handelt werd in de Senaat ingediend op 24 november en werd op 25 november 2010 naar de commissie verzonden.

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président / Voorzitter : Philippe Moureaux.**Membres / Leden :**

N-VA	Huub Broers, Inge Faes, Liesbeth Homans, Lieve Maes.
PS	Willy Demeyer, Caroline Désir, Philippe Moureaux.
MR	Alain Courtois, Gérard Deprez.
CD&V	Dirk Claes, Jan Durnez.
sp.a	Ludo Sannen, Guy Swennen.
Open Vld	Nele Lijnen.
Vlaams Belang	Yves Buysse.
Écolo	Claudia Niessen.
cdH	Vanessa Matz.

Suppléants / Plaatsvervangers :

Frank Boogaerts, Patrick De Grootte, Luc Sevenhans, Elke Sleurs, Helga Stevens.
Philippe Mahoux, Fatiha Saïdi, Louis Siquet, Fabienne Winckel.
Armand De Decker, Christine Defraigne, Richard Miller.
Wouter Beke, Sabine de Bethune, Rik Torfs.
Bert Anciaux, Johan Vande Lanotte, Frank Vandenbroucke.
Alexander De Croo, Martine Taelman.
Jurgen Ceder, Bart Laeremans.
Zakia Khattabi, Cécile Thibaut.
Francis Delpérée, André du Bus de Warnaffe.

*Voir:***Documents du Sénat :****5-510 - 2010/2011 :**

N° 1 : Proposition de résolution de M. Pieters et consorts.

*Zie:***Stukken van de Senaat :****5-510 - 2010/2011 :**

Nr. 1 : Voorstel van resolutie van de heer Pieters c.s.

La commission a examiné la proposition de résolution lors de sa réunion du 7 décembre 2010.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. DANNY PIETERS, AUTEUR PRINCIPAL DE LA PROPOSITION DE RÉSOLUTION

M. Pieters rappelle que la loi du 4 février 2010 relative aux méthodes de recueil des données par les services de renseignement et de sécurité est entrée en vigueur le 1er septembre 2010. Cette loi étend les compétences des services de renseignement et de sécurité belges en y incluant les méthodes spécifiques et exceptionnelles de recueil des données.

La mise en œuvre des méthodes spécifiques et exceptionnelles est contrôlée *a priori* par une commission administrative et *a posteriori* par le Comité permanent de contrôle des services de renseignement.

Les méthodes spécifiques ne peuvent être employées qu'après notification à la commission administrative qui peut, à tout moment, exercer un contrôle de légalité. Les méthodes exceptionnelles ne peuvent être mises en œuvre que sur avis conforme de la commission.

Le gouvernement n'est cependant pas encore parvenu à un accord sur la nomination des membres de la commission administrative en question. Nos services de renseignement et de sécurité se trouvent dès lors dans l'impossibilité de faire usage des méthodes spécifiques et exceptionnelles de recueil de données. Cette situation est préoccupante pour la sécurité de notre pays et de ses habitants. Qu'arrivera-t-il si un attentat est commis alors qu'on aurait pu l'éviter en nommant ladite commission ?

M. Pieters a fait part de l'inquiétude de la commission de suivi au cours d'un entretien avec le ministre de la Justice. En tant que président du Sénat et de la commission de suivi, il a ensuite envoyé une lettre au premier ministre. Cela n'a pourtant servi à rien, et la commission administrative n'est toujours pas nommée.

Le fait que le gouvernement est démissionnaire qu'il ne peut qu'expédier les « affaires courantes » n'est pas une excuse pour ne pas procéder à la nomination précitée. Il s'agit ici de mettre en œuvre une loi qui a été votée par le Parlement et qui est déjà entrée en vigueur. Les décisions politiques ont donc déjà été prises.

C'est pourquoi seule une résolution pourra inciter le gouvernement à procéder à la nomination de la

De commissie heeft het voorstel van resolutie besproken tijdens haar vergadering van 7 december 2010.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER DANNY PIETERS, HOOFDINDIENER VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De heer Pieters herinnert er aan dat op 1 september 2010 de wet van 4 februari 2010 betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in werking is getreden. Deze wet breidt de bevoegdheid van de Belgische inlichtingen- en veiligheidsdiensten uit met de specifieke en uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens.

Het toezicht op de toepassing van de specifieke en uitzonderlijke methoden gebeurt *a priori* door een bestuurlijke commissie en *a posteriori* door het Vast Comité van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

De specifieke methodes kunnen slechts worden gebruikt na kennisgeving aan de bestuurlijke commissie die op elk ogenblik een controle kan uitoefenen op de wettelijkheid. De uitzonderlijke methodes kunnen slechts worden aangewend na eensluidend advies van de commissie.

Binnen de regering is evenwel nog geen overeenstemming bereikt over de benoeming van de leden van deze bestuurlijke commissie waardoor het voor onze inlichtingen- en veiligheidsdiensten onmogelijk is om gebruik te maken van de specifieke en uitzonderlijke inlichtingenmethoden. Deze situatie is verontrustend voor de veiligheid van ons land en zijn inwoners. Kan men zich de situatie voorstellen dat er een aanslag gebeurt die had kunnen voorkomen worden door deze commissie te benoemen ?

De heer Pieters heeft de bezorgdheid van de begeleidingscommissie naar voor gebracht in een onderhoud met de minister van Justitie. Als voorzitter van de Senaat en van de begeleidingscommissie heeft hij daarna een brief gestuurd naar de eerste minister. Dit heeft echter niets geholpen en de bestuurlijke commissie is nog altijd niet benoemd.

Het feit dat de regering ontslagnemend is en ze enkel « lopende zaken » kan afhandelen is geen excuus om deze benoeming niet te doen. Het betreft hier de uitvoering van een door het parlement gestemde wet die reeds in werking is getreden. De politieke beslissingen zijn dus al genomen.

Daarom kan alleen een resolutie de regering aansporen vooralsnog tot de benoeming van deze

commission en question. Il se rend toutefois bien compte qu'il n'est pas évident d'adresser une résolution à un gouvernement démissionnaire.

L'ultime possibilité dont dispose encore le Parlement consiste à modifier la loi relative aux méthodes de recueil des données par les services de renseignement et de sécurité, en réduisant le nombre de membres de la commission au nombre sur lequel il existe un accord au sein du gouvernement. Mais cette solution est totalement surréaliste.

Il est inacceptable que la commission ne soit pas nommée en raison d'un désaccord entre les partis politiques, mettant ainsi en péril la sécurité du pays. C'est pourquoi tous les membres de la commission de suivi ont signé la proposition de résolution demandant au gouvernement de procéder immédiatement à la nomination des membres de la commission administrative.

III. DISCUSSION GENERALE

M. Moureaux pense que l'exposé de M. Pieters justifie amplement l'adoption de la résolution proposée. Il admet que la proposition de résolution est une mesure exceptionnelle vis-à-vis d'un gouvernement démissionnaire mais la situation est tout aussi exceptionnelle. Sans vouloir se prononcer, il constate que la prise d'un arrêté royal en période d'affaires courantes n'est pas chose évidente, mais il s'agit en l'espèce d'un dossier urgent.

Mme Matz soutient la proposition de résolution mais doute qu'une telle nomination puisse se faire en affaires courantes.

M. Buysse déclare que, sur le fond, son groupe partage les préoccupations des auteurs, mais il constate que l'un d'eux pourrait œuvrer au sein de son parti pour trouver une solution à ce dossier.

M. Deprez soutient l'argumentation développée par M. Pieters. Le recours à des méthodes particulières de recueil de renseignements est une matière délicate et requiert un contrôle. La loi a déjà votée et est entrée en vigueur. Il s'agit donc de l'exécution d'une disposition dans une situation pouvant engendrer de sérieux problèmes à tout moment — ce qui justifie d'ailleurs cette proposition de résolution. Son groupe la soutiendra.

commissie over te gaan. Hij is zich er evenwel bewust dat een resolutie tegenover een ontslagnemende regering geen evidentie is.

Het ultieme middel dat het parlement nog heeft is een wijziging van de wet betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waarbij het aantal leden van de commissie wordt gereduceerd tot het aantal waarover binnen de regering wel overeenstemming bestaat. Deze oplossing is echter volkomen surrealistisch.

Het feit dat de commissie niet benoemd wordt omwille van onenigheid tussen politieke partijen en daardoor de veiligheid van het land in het gedrang komt is onaanvaardbaar. Om die reden hebben alle leden van de begeleidingscommissie het voorstel van resolutie ondertekend waarbij zij vragen dat de regering onmiddellijk overgaat tot de benoeming van de leden van de bestuurlijke commissie.

III. ALGEMENE BESPREKING

De heer Moureaux denkt dat de uiteenzetting van de heer Pieters meer dan voldoende verantwoordt waarom deze resolutie moet worden aangenomen. Hij geeft toe dat tegenover een ontslagnemende regering een voorstel van resolutie een uitzonderlijke maatregel is, maar ook de situatie is uitzonderlijk. Zonder zich te willen uitspreken, stelt hij vast dat een koninklijk besluit nemen tijdens een periode van lopende zaken niet voor de hand ligt, maar het gaat hier om een hoogdringend dossier.

Mevrouw Matz steunt het voorstel van resolutie maar betwijfelt of in een periode van lopende zaken een dergelijke benoeming wel mogelijk is.

De heer Buysse verklaart dat zijn fractie ten gronde de bezorgdheid van de indieners deelt maar stelt vast dat een van de indieners van het voorstel beter binnen zijn partij zou ijveren voor een oplossing van dit dossier.

De heer Deprez steunt de argumentering van de heer Pieters. De aanwending van bijzondere methoden voor het verzamelen van gegevens is een delicate aangelegenheid waarop toezicht moet worden gehouden. De wet werd al aangenomen en is ondertussen in werking getreden. Het betreft hier dus de uitvoering van een bepaling in een situatie die wel eens ernstige problemen met zich zou kunnen brengen; die context verantwoordt overigens dit voorstel van resolutie. Zijn fractie zal het voorstel steunen.

M. Claes souhaite souligner la gravité de la situation. La loi du 4 février 2010 relative aux méthodes de recueil des données par les services de renseignement et de sécurité est entrée en vigueur le 1er septembre de cette année. À cause de la non-nomination de la commission administrative, nos services disposent de moins de moyens qu'avant l'entrée en vigueur. Cette situation met les ministres de la Justice et de la Défense nationale, qui sont compétents pour ces services, dans une position très délicate. Nous ne pouvons pas nous permettre de mettre en danger avec autant de légèreté la sécurité de notre pays, de Bruxelles et des institutions européennes, et ce alors même que notre pays assume la présidence européenne. Actuellement, nous ne pouvons pas prendre ce risque et le gouvernement doit prendre ses responsabilités au plus vite.

M. Broers pointe le fait que l'administrateur général de la Sûreté de l'État a déjà dénoncé cette situation dans une lettre au premier ministre. Un tel constat ne peut qu'inciter le Sénat à voter la présente résolution.

Mme Niessen déclare qu'elle s'abstiendra lors du vote parce que la proposition de résolution fait référence à une loi qui n'est pas soutenue par son groupe. En effet, les définitions trop larges du terrorisme et de l'activité qui menace ou pourrait menacer, combinées à la définition du processus de radicalisation dont il était question définissent un champ beaucoup trop vague de comportements. Dès le mois de janvier, son groupe a mentionné l'importance de donner une définition plus précise du processus de radicalisation afin que seules les situations où des éléments concrets de passage à l'acte sont présents puissent donner lieu à l'usage des méthodes exceptionnelles, très intrusives pour la vie privée. La proposition de résolution ne change pas ces conditions de base.

M. Demeyer déclare que son groupe soutient la proposition de résolution.

La résolution est adoptée par 10 voix contre une avec une abstention.

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,

Lieve MAES.

Le président,

Philippe MOUREAUX.

De heer Claes wenst de ernst van de situatie te benadrukken. De wet van 4 februari 2010 betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is op 1 september van dit jaar in werking getreden. De niet-benoeming van de bestuurlijke commissie leidt er toe dat onze diensten over minder middelen beschikken dan voor de inwerkingtreding. De ministers van Justitie en van Landsverdediging, die bevoegd zijn voor deze diensten, zitten daardoor in een zeer delicate positie. Wij kunnen het niet veroorloven om de veiligheid van ons land, van Brussel, van de Europese instellingen — België is op dit ogenblik Europees voorzitter — op een dergelijk lichtzinnige manier in gevaar te brengen. Wij mogen op dit ogenblik dit risico niet nemen en de regering moet zo snel mogelijk haar verantwoordelijkheid nemen.

De heer Broers wijst erop dat ook de administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat deze situatie in een brief aan de eerste minister heeft aangekaart. Dit kan de Senaat er alleen maar toe aansporen om deze resolutie te stemmen.

Mevrouw Niessen verklaart dat zij zich bij de stemming zal onthouden omdat het voorstel van resolutie verwijst naar een wet waar haar fractie niet achter staat. De veel te ruime definities van het begrip « terrorisme » en van het begrip « de activiteit die een dreiging vormt of kan vormen », gekoppeld aan de definitie van het radicaliseringsproces, leiden tot een veel te vage afbakening van een aantal gedragingen. In januari al stipte haar fractie aan dat het noodzakelijk was om het radicaliseringsproces duidelijker te omschrijven, zodat enkel situaties waarin concreet tot de actie wordt overgegaan, aanleiding kunnen geven tot de aanwending van uitzonderlijke methoden, die een ernstige inmenging van het privéleven impliceren. Het voorstel van resolutie wijzigt die basisvoorwaarden niet.

De heer Demeyer verklaart dat zijn fractie het voorstel van resolutie steunt.

De resolutie wordt aangenomen met 10 stemmen tegen 1 stem bij 1 onthouding.

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,

Lieve MAES.

De voorzitter,

Philippe MOUREAUX.